

Samtalsfrågor till diktboken
Brottstycken
av Catherine Lindelöf Granlund

Samtalsfrågorna är skrivna av Malena Björkgren

Materialet är producerat av Fontana Media och Kyrkans central för det svenska arbetet

Var femte kvinna i Finland lever i en parrelation där hon upplevt våld eller hot om våld.¹ Mäns våld mot kvinnor är fortfarande ett omfattande problem. Att bryta tystnaden kring våldet är ett steg i arbetet att motverka det. Genom att erbjuda en möjlighet till samtal om våld signaleras att problemet är förekommande i vårt samhälle, men att det inte ska behöva gömmas undan och tystas ner. Skammen är aldrig den utsattas. Att utöva våld är ett brott.

Diskussionsfrågorna i det här materialet är ordnade enligt olika teman som berör parrelationer och våld. Frågorna går tillbaka på dikter ur diktboken *Brottstycken* av Catherine Lindelöf Granlund. Sidhänvisningarna syftar på dikter i boken, vissa dikter har flera hänvisningar. Frågorna vill starta ett samtal med utgångspunkt ur dikterna, men kopplingen mellan dikt och fråga ska inte förstås som en ”rätt lösning” för vad dikten ”betyder”. Samtalet kanske leder i en annan riktning än frågan, vissa dikter berör många frågor. Det är upp till gruppen att bestämma samtalets gång. Det här materialet vill vara en hjälp på vägen till att synliggöra våldet mot kvinnor, att skapa diskussion för att motverka och övervinna det.

Parrelationen

- Finns det en grundläggande skillnad mellan en våldspräglad relation och en icke-våldspräglad relation? Diskutera skillnader och likheter. (s. 38, 42, 49, 65, 83)
- Många kvinnor som upplevt våld vittnar om att relationen också innehållit goda stunder. Diskutera det goda i parrelationen, hur ser det ut? När övergår det goda till att bli något annat? Och kan allt bli bättre igen? (s. 10, 38, 66)
- Ibland uppstår öppningar att tala om det som sker i parrelationen. Diskutera situationerna i dikterna. Varför är det svårt att tala om det som sker? (s. 17–19, 20)
- Diskutera frågorna ”varför går hon inte?” och ”varför går hon?”. Vad antyder frågorna? (s. 24)
- Hur ser kvinnan i dikten på relationen efter uppbrottet? (s. 68)
- Hur hantera det förflutna? (s. 89, 91, 108)
- Vad är ett ”kristet hem”? Finns det ett ideal? Varför känner kvinnan i dikten en större skam och sorg för att våldet skedde i ett kristet hem? (s. 21)
- Diskutera tanken och fördomen att ”våldet förekommer i andra kulturer, men inte här hos oss”. Hur bryta fördomar? Kan en invandrarkvinna vara speciellt utsatt – hur? (s. 17)
- Har vi en bild av att våld bara förekommer i vissa familjer, t.ex. i familjer med missbruks- eller psykiska problem, familjer med brottslig bakgrund?

Våldet, mannen, kvinnan, barnen

- Vad är våld? Diskutera fysiskt och psykiskt våld. Finns det andra former? (s. 11, 12, 14, 46, 84)
- Diskutera växlingarna mellan värme och kyla. (s. 28, 29)
- Hur är det att leva i en relation där våldet är verklighet? På vilket sätt påverkar erfarenheter av våld individens fysiska och psykiska hälsa? (s. 36, 37, 40, 81)
- Diskutera relationen mellan makt och våld. I vilka dikter blir sambandet synligt?
- Hur hantera ”meningen” och ”varför-frågan” kring det våldet? (s. 68, 102, 104)
- På vilket sätt talas det om män som använder våld? (s. 12, 13) Hurudana bilder av manlighet understöder ett våldsamt beteende? (s. 60) Diskutera myter och föreställningar kring ”den våldsamme mannen”.
- Är våldet ett val? Är våldet okontrollerbart? (s. 60, 62)

¹ Källa: Naisiin kohdistuva väkivalta 2005: <http://www.optula.om.fi/37928.htm>

- Hur förstå att kvinnan i dikten tycker synd om mannen? (s. 15)
- I dikterna och i det här diskussionsmaterialet talas det om mannen som förövare. Enligt undersökningar utförs 90 procent av våldet i parrelationer av män.² Varför upplevs det ibland som provocerande att tala om mäns våld mot kvinnor istället för t.ex. familjevåld? Vad är poängen med att lyfta fram vem som utövar våldet och mot vem det riktas?
- På vilket sätt påverkas barnen av pappas våld mot mamma? (s. 26, 30, 40, 69)
- Vad är ”ett barns bästa”?
- Diskutera kvinnans omsorg och oro över barnet. (s. 45, 69, 94)
- Har kvinnan ett huvudansvar för omvårdnaden? (s. 67)

Hat, hämnd, vrede, rädsla, sorg och hopp

- Dikten talar om känslor av hat. Hurdana föreställningar finns det kring ”goda” och ”dåliga” känslor? Är det i vår kultur tillåtet för kvinnor att känna hat? (s. 14, 55)
- Diskutera viljan till hämnd. Vad hindrar hämnden från att förverkligas? (s. 33)
- Vilka tankar och känslor finns inför uppbrottet? (s. 50, 54, 65) Vad känner kvinnan efter uppbrottet? (s. 72, 74, 78, 86, 102)
- Hur förstå sorgen som dikten talar om? Vad är det kvinnan känner sorg över? (s. 57) På vilket sätt kan sorgen vara en gåva? Vad behövs för att kunna sörja? (s. 58, 76)
- Vilka känslor tecknas i bokens avslutande dikter? (s. 106, 107, 111, 112)

Skam, skuld och förlåtelse

- Känslan av skam förekommer i flera dikter. Hur beskrivs skammen? Varför är det kvinnan som känner skam? (s. 18, 21, 31)
- Diskutera skuldkänslor, skuld och ansvar. Var placeras skulden? Vad innebär det att mannen som tagit till våld tar sitt ansvar? Kan man tala om att den kvinna som utsatts för våld har ett ansvar? (s. 27, 62)
- Vad är förlåtelse? Kan allt förlåtas? När kan en människa förlåta? Vem berör förlåtelsen? Vad medför förlåtelsen? Kan förlåtelse missbrukas? (s. 26)
- Vilken roll spelar ångern? Är ånger en förutsättning för förlåtelse? (s. 15, 61)
- Vad betyder försoning? Kan man försonas utan att förlåta? (s. 29)

Religion och våld

- Kan religion och teologi användas till att rättfärdiga mäns våld mot kvinnor eller möjliggöra ett samhälle där våldet kan fortgå?
- Diskutera religionen och tron som ett stöd eller som en börda. (s. 22, 25, 51, 99)
- Vad är det att vara kristen? Hur går ett våldsamt beteende ihop med en kristen livssyn? (s. 23)
- Hurdan gudsbild och gudsrelation framträder i dikten? Diskutera följderna av en viss gudsbild. (s. 25, 44, 57, 61, 93, 97–98)
- Hur påverkas tilliten till andra människor och tilliten till Gud vid erfarenheter av våld? Kan en brusten tillit repareras? (s. 34, 40, 90, 101, 111, 112)
- I många dikter hänvisar författaren till berättelser och personer ur Bibeln. Vilka bilder förmedlar författaren med hjälp av Bibeln? Måste Bibeln problematiseras då det gäller frågan om våld mot

² Markku Heiskanen et al: Tapaturmat, väkivalta, rikollisuuden pelko: väestöhaastattelujen tuloksia vuosilta 1980–1997. (Tilastokeskus, 2000)

kvinnor? Diskutera Bibeln som en källa till tröst och upprättelse, Bibeln som en våldsam och kvinnoförtryckande bok. (s. 45, 51, 55, 70, 73, 104)

Samhällets ansvar och hjälpinstanser

- Har samhällets tystnad kring våldet brutits? Diskutera. (s. 20)
- Vart kan man vända sig om man utsätts för våld? Diskutera mötet med hjälpinstanser och med bekanta som man anförtror sig åt. (s. 27, 35, 57)
- Varför ingriper inte omgivningen om de anar att en bekant utsätts för våld? (s. 85)
- Vem är samhället och vad är samhällets ansvar gällande våldsproblematiken?
- Är kyrka och församling en trygg plats att vända sig till om man upplever våld? Vad krävs för att en plats ska vara trygg? Vad är kyrkans och församlingarnas ansvar?

För hjälp och mera information:

www.naistenlinja.com

www.ensijaturvakotienliitto.fi

www.tukinainen.fi

www.monikanaiset.fi

www.rikosuhripaivystys.fi

www.jussityo.fi

www.lyomatonlinja.fi

www.evl.fi/vakivallastasoointoon